

Plantsoenexperiment in Heerenveen: lof en ontevredenheid bij bewoners

EEN PROVOCERENDE TUIN DIE OM INSPRAAK VRAAGT - WAT KOMT ER VAN?

Een contrast met de rechthoekige omgeving (Kennedylaan, Heerenveen).

(Van een onzer redacteurs)

In Heerenveen komt een uniek stuk „groenvoorziening“ langzaam maar zeker van de grond. Het is een radicale en experimentele doorbreking van de Nederlandse plantsoencultuur, die in z'n groene eenvormigheid mooi aansluit bij de schelle eenvormigheid van de nieuwe woningbouw. Het gemeentebestuur — B. en W. én de raad — is er als een soort omgezwaaid establishment pal en trots achter gaan staan, en de geestelijke vader en animator van het stedenbouwkundige, botanische en culturele evenement, kunstenaar **Le Roy**, vertelt opgewekt: „Ze hebben De Ranitz er bij gehaald. En die was vreselijk enthousiast!“ De Ranitz is in dit geval de zeer bekende stedenbouwer jhr. ir. J. de Ranitz.

Maar er zijn bewoners van de Kennedylaan die de flora voor hun deur met bezwaarschrift aankijken: het is maar „een rare tuin“ die daar ontstaat. Flatbewoners aan de ene kant laten het daar bij, maar van de andere kant van de minder hoog gezeten bewoners van eengezinswoningen kan men horen: „Je kunt er niet over heen kijken. Ons wijde blikveld is weg.“

En in de Europalaan, in het vervelende van de Kennedylaan gelegen, vond de ongerustheid over een te verwachten herschepping van 't vlakke grasveld dat er nu nog ligt vorm in een bezwaarschrift gericht aan het gemeentebestuur. Het bezwaar werd ten gemeentehuize doorgesproken maar, aldus wethouder H. Hofstra, ook voorzitter van de culturele raad ter plaatse:

„Er is toen wel duidelijk op gewezen dat het gemeentebestuur er van uitging dat het plan in ieder geval gerealiseerd zou worden.“

Daar zit je dan met je bezwaren. Ten overvloede werd er op een onlangs gehouden voorlichtingsavond voor de aanpalende bewoners nog aan toegevoegd: dit is een informatie-avond, geen discussie-avond over het al of niet doorgaan met het experiment.

Louis G. le Roy, voorzitter van de sectie beeldende kunst van de culturele raad, zegt:

„Ik heb heel veel reacties gehad — telefoontjes en brieven — maar ik heb alle bezwaren naast me neer gelegd. Het is toch niet uit te leggen hoe het wordt.“

„Wij provoceren“

Moeten de bewoners het met deze gebrekkige informatie blijven doen? Nee. In de eerste plaats kunnen zij al twee jaar via eigen waarneming proberen zich een beeld te vormen van hoe het worden gaat, want al ruim twee jaar wordt er aan de voor van Hollandse plantsoenrealisaties gewende ogen grillige en fantasierijke, vormgeving van de Ken-

nedylaantuin gewerkt. (Dat het desalniettemin moeilijk uit te leggen is hoe het er tenslotte, als alles ongeveer volgroeid is, uit gaat zien, komt, aldus **Le Roy**, onder meer door het feit dat er aan wordt gewerkt door creatieve, inventieve mensen die niets op tekening kunnen laten zien, omdat je de natuur nu eenmaal niet in vaste plannen kunt vangen). In de tweede plaats was er de al genoemde voorlichtingsavond en zullen de Kennedy- en Europalaanbewoners in de toekomst informatie in de brievenbus krijgen. Deze informatie zal „op prikkeldende toon“ zijn gesteld, want: „Dit project wordt welbewust als een activeringsobject beschouwd. Dat er wordt geprotesteerd, dat is activering. Daarom hebben we ook dingen vertzweigd — om de nieuwsgierigheid te prikkelen. Wij provoceren de omgeving.“ (**Le Roy**).

Beelden

Voorgeschiedenis:

Al in 1963 werd in de raad van Heerenveen de wens geuit: we willen in de open lucht een ruimte om beelden te exposeren, „als karaktervolle versiering van de plaats“, (wethouder Hofstra). De idee werd door het college van B. en W. overgenomen, er werd een speciale commissie benoemd, die weer werd opgeheven toen in 1965 de culturele raad werd ingesteld, die de commissietaak overnam. Het idee werd intussen: een voortdurende beelden-

expositie, met de mogelijkheid voor gemeente en particulieren om te kopen, en een vergoeding voor het uitlezen aan de beeldhouwers als er niet zou worden verkocht. Dat gaat in grote trekken door. Maar het idee werd uitgebreid. Een bijzondere, gevarieerd aangelegde, vegetatie zou beelden van verschillend karakter allemaal recht kunnen doen.

Verder was er al een plan voor 'n kruidentuin en hebben drie in de buurt van Kennedy- en Europalaan gelegen scholen behoefte aan gelegenheid om de botanische lessen („een zuffe aangelegenheid zonder tuin“, aldus **Le Roy**) diepgang te geven. Gecombineerd: HET PROJECT. De raad schonk zijn vertrouwen en de plantsoendienst, onder de welwillende en geestdriftige leiding van de heer B. Hartstra, ging aan het werk, geadviseerd door de heer **Le Roy**, zodat een waarschijnlijk niet vaak voorkomende verbinding tussen plantsoendienst en culturele raad innig werd gelegd.

In het hart

Om, al is het dan in woorden, iets meer over de tuin duidelijk te maken volgen hieronder citaten van de heer **Le Roy**, zoals hij sprak voor de bewoners.

„Waarom is deze tuin zo vreemd? Het principe is: hij is samengesteld uit verschillende vegetatiedelen. Nu is de bosvorm het eind van iedere vegetatie-ontwikkeling, dus de tuin zoals hij er nu ligt is pas het begin.“

De tuin gaat naar een bepaalde topvorm, loegroeiën. Het is de bedoeling dat de bewoners daarbij geïnteresseerd raken. Al is het maar negatief.“

„Daar is voor de jeugd een werkterrein. Niet de hele jeugd is sportminded, een klein gedeelte is anders van inslag.“

„Wil dit enigszins functioneren, dan moet het in het hart van de gemeenschap liggen, niet er naast, in een afzonderlijk park.“

Vervelend

„De tuin is een contrast met de vervelende omgeving. We hebben hectares en hectares grasland om ons heen, dat is de vervelendste cultuur die er is. Als je dan midden in de stad weer een lapje gras gaat leggen, dan heb je eigenlijk niets gedaan. Bovendien kost het onderhoud van grasterreinen praktisch net zo veel als het aanleggen van deze tuinen, en gras geforceerd korthouden dat is een monotone en geestloze daad.“

„De tuin is een oase, want hij vormt een contrast met de strakke, rechthoekige omgeving. Hier zijn twee werelden die in wezen strijdig met elkaar zijn, maar juist daardoor gaan ze op elkaar een geweldige functie uitoefenen.“

„Straks zullen er in totaal twee à drieduizend plantensoorten in de tuin staan. Dat is een plantenvoorraad zoals je die in de drie noordelijke provincies niet vindt.“

Ruiterlijk

De zo langzamerhand van hun verbazing bekomen bewoners wordt nog op het hart gedrukt: „We verachten van u een zekere mate van sportiviteit. De zaken gaan nu goed draaien.“

Mocht u het toch nog interessant gaan vinden dan hopen we dat u dat ruiterlijk bekennt. Bijt u zich niet vast in een standpunt. Als er ding is dat het leefklimaat hier verbetert, dan menen wij dat wij daar mee bezig zijn. We zijn dankbaar dat de raad en B. en W. het experiment hebben aangehouden zonder dat ze wisten hoe het precies zou worden. Zij wilden nieuwe bronnen aanboren.“

Voorstanders

Het experiment gaat door, niet alleen gesteund door de bestuurlijke top van de gemeente, maar toch ook, ondanks de protesten van een deel, gewaardeerd door een ander deel van de bewoners. Een van hen zegt:

„Ik vind het niet alleen vreselijk leuk om te zien, ik vind het ook fijn om door te wandelen. En er zijn echt ontzettend veel mensen die, net als ik, even uit hun flat het plantsoen in vluchten.“

En ook: er hebben zich al mensen gemeld met het verzoek om aan de tuin te mogen meewerken. Dat mag.

Gras: „de vervelendste cultuur die er is“. (Europalaan, Heerenveen).